

SECTION 1. THEORY AND HISTORY OF LAW AND STATE

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-464-1-1>

EUROPEAN EXPERIENCE OF PUBLIC MANAGEMENT OF FINANCIAL STABILITY

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

Shtantsel S. E.

*Candidate of Technical Sciences,
Department of Public Administration,
Interregional Academy of Personnel
Management
Kyiv, Ukraine*

Штанцель С. Е.

*кандидат технічних наук,
кафедра публічного адміністрування,
ПАТ «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна академія управління
персоналом»
м. Київ, Україна*

Забезпечення фінансової безпеки країни – одне з провідних завдань публічного управління у цій сфері для формування стратегічних напрямків розвитку фінансової системи. Зважаючи на різні особливості як структури фінансового сектору кожної країни, так і суб'єктів, відповідальних за фінансову безпеку та стабільність [4], варто дослідити європейський досвід публічного менеджменту забезпечення стабільності фінансового сектору.

Євроінтеграційні процеси в Україні сприяли переходу до європейських стандартів у забезпечення фінансової безпеки, використання підходів та методів її стану та оцінювання для виявлення системних ризиків, які загрожують стабільності фінансової системи.

Зазначимо, що поняття «фінансова безпека» в країнах ЄС ототожнюється з фінансовою стабільністю [3, с. 214], на яку впливають інституційні утворення наднаціонального та національного рівнів завдяки відповідній політиці, виробленій та сформованій у вигляді рекомендацій на основі аналізу та оцінки ризиків різних секторів національної економіки.

У роботі Ради з фінансової стабільності НБУ використовуються повноваження «м'якого» впливу на пом'якшення або запобігання ризиків у формі надання рекомендацій за практикою Європейської ради з фінансової стабільності / Європейська рада системних ризиків (ЄРФС, ESRB) для підтримки фінансової стабільності [2]. Європейська рада системних ризиків є структурним органом Європейської системи фінансового нагляду, до якого також належать Об'єднаний комітет ESRD, три європейські наглядові органи та національні наглядові органи [4].

ЄРФС здійснює контроль за виконанням наданих рекомендацій, проводить аналіз ступеня зменшення системних ризиків. Додатково, згідно галузевому законодавству ЄС ЄРФС уповноважений подавати висновки щодо окремих питань стабільності фінансового сектору, проводити консультації. Рекомендації можуть бути адресовані в цілому державам-членам ЄС або окремим країнам ЄС, Європейській комісії, європейським наглядовим органам або національним органам влади. В кожному конкретному випадку ЄРФС вирішує про потребу оприлюднення рекомендацій в контексті необхідності дотримання вимог [2].

Для прикладу, у грудні 2021 року ЄРФС надає рекомендації (№ ESRB/2021/10) щодо середньострокових вразливостей в секторі житлової нерухомості Німеччини, зважаючи на його тісний зв'язок з безпекою та стабільністю фінансового сектору. Несприятливий розвиток ринку нерухомості може спричинити значні кредитні втрати, негативно вплинути на реальний сектор економіки країни. Тому ЄРФС рекомендує відповідним органам Німеччини обмежити коефіцієнт співвідношення кредитів до вартості активів для пом'якшення вразливостей ринку житлової нерухомості як потенційного джерела ризику фінансовій стабільності [5]. Додаткові рекомендації містили: застосування заходів з посилення фінансової стійкості банківського сектору, зокрема шляхом встановлення додаткових лімітів на капітал; перегляд правової бази, що врегульовує використання заходів перевірки позичальників на ринку житлової нерухомості; моніторинг вразливостей: перевірка доходів позичальників, їх заборгованості, цін на житло на ринку, стандартів кредитування для скорочення рівня кредитних ризиків [5].

Відмінними є рекомендації ЄРФС надані Австрії також у грудні 2021 року (№ ESRB/2021/11) щодо середньострокових вразливостей в секторі житлової нерухомості. ЄРФС пропонує відповідним компетентним органам у фінансовому секторі активувати правові заходи щодо позичальників для пом'якшення ризиків в секторі

житлової нерухомості. Додатково рекомендовано впровадити більш «жорсткі» заходи регулювання банківського капіталу для підтримки стійкості кредитних установ країни [6].

Одним з інструментів ЄРФС є опитування для дослідження думок зацікавлених громадян, учасників ринку та інших зацікавлених сторін щодо макропруденційної політики щодо фінансової системи ЄС. Пряма взаємодія з громадськістю дозволяє ЄРФС отримати інформацію з позиції зацікавлених сторін, що посилює довіру до відповідних органів управління фінансовою безпекою [2].

Вища рада з фінансової стабільності, ВРФС (Франції (High Council for Financial Stability, HCSF) здійснює контроль фінансової системи для забезпечення її стабільності, стійкого позитивного впливу фінансового сектору на економічне зростання. Фінансовий нагляд побудований на принципах співпраці та взаємодії із забезпеченні фінансової безпеки відповідного сектору, що дозволяє усунути «слабкі місця» фінансового нагляду, контролювати можливі ризики, які виникають в різних секторах економіки [7-8]. ВРФС здійснює моніторинг ризиків фінансової системи на основі оцінки фінансового стану домогосподарств, підприємств, ключових гравців фінансового сектору (банків, страхових компаній, керуючих активами компаній тощо). Додатково, ВРФС проводить оцінку ефективності заходів впливу на стан фінансової безпеки в попередньому році. Поряд з використанням ризикоорієнтованого підходу до оцінки наявних ризиків фінансової системи ВРФС проводить аналітичну діяльність за такими етапами: визначення ризиків фінансової стабільності; оцінка рівня буфера, який має бути спрямований у відповідь на ці ризики; оцінка своєчасності підвищення буфера; та аналіз впливу такого коригування [7-8].

Фінансова система Польщі характеризується високою стабільністю та фінансовою безпекою. Управління фінансового нагляду Польщі (Komisja Nadzoru Finansowego – KNF) відповідає за державний нагляд за національним фінансовим ринком. Установою, відповідальною як за функціонування схеми гарантування вкладів, так і за процес урегулювання, є Фонд гарантування банків (Bankowy Fundusz Gwarancyjny – BFG). Органом, відповідальним за макропруденційний нагляд, є Комітет фінансової стабільності (Komitet Stabilności Finansowej – KSF), до складу якого входять представники Національного центрального банку Польщі (NBP), Міністерства фінансів, KNF і BFG. Таким чином, розвинута організаційна структура управління, регулювання, нагляду та контролю за станом фінансової безпеки сприяє стабільності фінансової системи Польщі [9].

Висновки. Публічне управління в країнах ЄС фінансовою стабільністю будується на основі діяльності інституцій як наднаціонального рівня, які відповідають за надання рекомендацій національним органам у цій сфері щодо перегляду фінансової політики підтримки стабільності фінансового сектору, так і національного рівня. Останній передбачає діяльність спеціалізованих органів та інституцій, робота яких спрямована на моніторинг та перегляд фінансових умов функціонування відповідної системи.

Література:

1. Давидов М. С. Міжнародний досвід державного регулювання в сфері запобігання ухиленню від сплати податків. *Публічне управління та митне адміністрування*, № 3 (38) 2023. С. 21–27.

2. Європейська рада системних ризиків: ESRB policy. URL: <https://www.esrb.europa.eu/mppa/html/index.en.html> (дата звернення: 11.06.2024)

3. Мальковська Ю. Б. Формування інституційного дизайну макрофінансової стабільності: практика ЄС та уроки для України. *Економіка та держава*. 2020. (6). С. 213–219.

4. Мунько, А. Ю. Регуляторні механізми фінансово-економічної безпеки: досвід Європейського Союзу. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2024. Том 35 (74(1)). С. 127–130.

5. European Systemic Risk Board. Recommendation of the European Systemic Risk Board of 2 December 2021 on medium-term vulnerabilities in the residential real estate sector in Germany (ESRB/2021/10) (2022/С 122/01). Official Journal of the European Union. 2022. URL: https://www.esrb.europa.eu/pub/pdf/recommendations/220211_ESRB_DE_recommendation~1ffaee3f0.en.pdf?975d5c13e857e41472f7b9a25724feb0 (дата звернення: 11.06.2024)

6. European Systemic Risk Board. Recommendation of the European Systemic Risk Board of 2 December 2021 on medium-term vulnerabilities in the residential real estate sector in Austria (ESRB/2021/11) (2022/С 122/02). Official Journal of the European Union. URL: https://www.esrb.europa.eu/pub/pdf/recommendations/220207_ESRB_AT_recommendation.en.pdf?17d67bec0cce95af4fed12a3e3641f52 (дата звернення: 12.06.2024)

7. Executive summary of HCSF 2022 annual report (14/12/2022). Executive summary of Annual report 2022. High Council for Financial Stability. URL: https://www.economie.gouv.fr/files/files/directions_services/

[hcsf/HCSF_Executive_summary.pdf?v=1687422702](#) (дата звернення: 11.06.2024)

8. High Council for Financial Stability. URL: <https://www.economie.gouv.fr/en/hcsf-en>

9. Poland. The European Banking Federation. URL: <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2022/12/ff-pl-22.pdf> (дата звернення: 12.06.2024)